

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het DKO

1. Aanpassingen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften: uitgangspunten

1.1. Gemeenschappelijk curriculum met pedagogische en schoolorganisatorische aanpassingen

Binnen de contouren van het niveaudecreet en het organisatiebesluit heeft elke academie de vrijheid om voor elke opleiding een lessenrooster samen te stellen. Op die manier verwerven de leerlingen de basiscompetenties of de competenties van de beroepskwalificatie. Dat is het gemeenschappelijk curriculum.

De academie levert inspanningen zodat alle leerlingen, dus ook leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (leerstornis, handicap), het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen. 'Redelijk' betekent dat leerkrachten en directeur samen met de leerling (en zijn ouders) bekijken wat haalbaar is zowel voor de academie als voor de leerling zodat hij alle vakken kan volgen en de basiscompetenties of de competenties van de beroepskwalificatie verwerven. Voorbeelden van redelijke aanpassingen: de leerling krijgt meer tijd of bepaalde hulpmiddelen om een opdracht uit voeren, de leerkracht gebruikt een aangepaste methode, er zijn remediërende lessen, de evaluatie gebeurt in een aangepaste vorm.

1.2. Gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster

Voor leerlingen die beschikken over een gemotiveerd verslag in het leerplichtonderwijs of op basis van Vlaamse of andere regelgeving erkend zijn als persoon met een handicap kan de academie een aangepast lessenrooster samen stellen. De leerlingen volgen dan bepaalde vakken gedeeltelijk (minder lestijden) of helemaal niet .

Ze verwerven wel alle basiscompetenties of competenties van de beroepskwalificatie en blijven dus binnen het gemeenschappelijke curriculum.

1.3. Individueel aangepast curriculum

Sommige leerlingen zullen ondanks redelijke aanpassingen toch te weinig leerwinst boeken om binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven functioneren. In dat geval kunnen de leerkrachten en directeur met de leerling (en zijn ouders) basiscompetenties of competenties van de beroepskwalificatie haalbaar zijn en welke niet. Indien nodig kan de academie ook een aangepast lessenrooster samenstellen. De leerling zal dan bepaalde vakken gedeeltelijk of helemaal niet volgen. Vanaf het moment dat een leerling niet meer alle basiscompetenties of competenties van de beroepskwalificatie moet verwerven volgt hij een individueel aangepast curriculum. Ook zij doorlopen de verschillende graden en leerjaren. 'Aangepast' wijst erop dat dit curriculum nog altijd een relatie moet blijven houden tot het gemeenschappelijke curriculum.

2. Gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster

2.1. Doelgroep

Een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster is mogelijk voor jongeren en volwassenen die ofwel:

- o beschikken over een 'gemotiveerd verslag', dat hen recht geeft op ondersteuning vanuit het buitengewoononderwijs;
- o erkend is als persoon met een handicap op basis van regelgeving van de Vlaamse, Franse of Duitstalige gemeenschap of federale regelgeving of buitenlandse regelgeving .

2.2. Voorwaarden

Voor elke leerling in een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster kan de academie een gemotiveerd dossier voorleggen aan inspectie of verificatie. Dat dossier bevat een 'gemotiveerd verslag' of een VAPH-attest. Een ander belangrijk element van het dossier is de verantwoording voor de redelijke aanpassingen aan het lessenrooster van het deeltijds kunstonderwijs. Op die manier hebben die aanpassingen geen gevolgen voor de regelmatigheid van de leerling of zijn financierbaarheid.

2.3. Welke aanpassingen zijn mogelijk?

In een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster is het mogelijk dat de leerling:

- o een bepaald vak niet volgt Dat kan zowel een verplicht vak zijn als een vak dat academie kiest uit de mogelijke vakken van optie (= afwijking van de artikelen 17 tot en met 22 van het organisatiebesluit);
- o minder of meer lestijden aan een vak besteedt dan wat de regelgeving voorschrijft voor de verplichte vakken of wat de academie bepaalt voor de keuzevakken (= afwijking van de artikelen 17 tot en met 22 van het organisatiebesluit);

- o op een andere manier geëvalueerd wordt dan de evaluatieprocedure in het academiereglement.

2.4. Duur van een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster, financierbaarheid en attestering

2.4.1. Duur

De studieduur zoals bepaald in de organisatiebesluiten is van toepassing. Net als andere leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum kunnen deze leerlingen in elke graad maximaal één leerjaar overzitten.

2.4.2. Financierbaarheid

Leerlingen in een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster zijn financierbaar volgens de bepalingen in de **niveaudecreet**. Ook leerlingen die één of meer vakken niet volgen, zijn volledig financierbaar.

2.4.3. Attestering

Leerlingen in een gemeenschappelijk curriculum met aangepast lessenrooster die een kortlopende studierichting of een graad van een langlopende studierichting succesvol beëindigen, behalen een bewijs van competenties. Als ze slagen voor de vierde graad behalen ze een bewijs van beroepskwalificatie.

3. Individueel aangepast curriculum

3.1. Doelgroep

Jongeren en volwassenen met een beperking die te weinig leerwinst boeken in het gemeenschappelijke curriculum hebben recht op een individueel aangepast curriculum. Leerlingen komen hiervoor in aanmerking als ze ofwel:

- o beschikken over een verslag buitengewoon onderwijs (het is niet noodzakelijk dat leerlingen met dit verslag schoollopen in het buitengewoon onderwijs; zij kunnen ook terecht in het gewoon onderwijs)
- o ofwel erkend zijn als persoon met een handicap op basis van regelgeving van de Vlaamse, Franse of Duitstalige gemeenschap of federale regelgeving of buitenlandse regelgeving.

Andere leerlingen die geen dergelijk verslag hebben of niet erkend zijn door een overheid als persoon met een handicap, volgen het gemeenschappelijke curriculum al dan niet met redelijke aanpassingen.

3.2. Voorwaarden bij de start van een individueel aangepast curriculum

Er zijn twee voorwaarden: overleg en motivatie.

Het traject start met een gesprek tussen de leerling (en zijn ouders) en de directeur en betrokken leerkrachten. De leerkrachten en directeur overlopen samen met de leerling (en zijn ouders) de **basiscompetenties of competenties van de beroepskwalificatie** en bekijken welke haalbaar zijn mits redelijke aanpassingen en welke niet. Hierbij kunnen zij voortbouwen op gegevens uit het verslag buitengewoon onderwijs of het attest **waarin de leerling erkend wordt als persoon met een handicap**.

Op basis van dat gesprek schrijven de directeur en betrokken leerkrachten een motivatie om voor de betrokken leerling over te gaan tot een individueel aangepast curriculum. Het motivatiedocument is in de academie beschikbaar voor de inspectie, die hierop tijdens de doorlichting een kwaliteitstoets uitvoert, en de verificatie.

3.3. Uittekenen van een individueel aangepast curriculum

3.3.1. Afwijkingen van de reguliere organisatie van de opleidingen

Een individueel aangepast curriculum betekent dat de leerling een opleiding op maat volgt, bijgevolg is er geen vooraf bepaald curriculum voorhanden. De leerling wordt administratief ingeschreven in **het domein**, de optie, de graad en de vakken die het nauwst aansluiten bij zijn leervraag en mogelijkheden.

Schoolorganisatorisch bekijkt de academie in samenspraak met de leerling of hij samen met de leerlingen van het gemeenschappelijke curriculum les volgt, dan wel of hij samen met andere leerlingen die een individueel aangepast curriculum volgen een klasgroep vormt.

Uitgaande van de motivatie kunnen academies afwijken van de organisatie van de opleidingen zoals die zijn vastgelegd in de organisatiebesluiten. In een individueel aangepast curriculum is het mogelijk dat de leerling:

- o alle vakken volgt maar met aangepaste doelen (= afwijking van de bepalingen over einddoelen en leerplannen in artikel 5 en 8 van het niveaudecreet en de bepalingen van het besluit over de einddoelen)
- o een bepaald vak niet volgt. Dat kan zowel een verplicht vak zijn als een vak dat academie kiest uit de mogelijke vakken van optie (= afwijking van de artikelen 17 tot en met 22 van het organisatiebesluit);

- o minder of meer lestijden aan een vak besteedt, dan wat de regelgeving voorschrijft voor de verplichte vakken of wat de academie bepaalt voor de keuzevakken(= afwijking van de artikelen 17 tot en met 22 van het organisatiebesluit);
- o in een andere graad of leerjaar les volgt dan degene waarin hij op basis van de reguliere toelatingsvereisten moet zitten bv. een jongere volgt les in de derde graad beeldende en audiovisuele kunsten voor volwassenen of omgekeerd (= afwijking van toelatings- en overgangsvereisten in artikel 30 tot en met 36 van het niveaudecreet)
- o op een andere manier geëvalueerd wordt dan de evaluatieprocedure in het academiereglement.

Het is niet mogelijk om af te wijken van de minimale instapleeftijd van de verschillende studierichtingen.

3.3.2. Ontwikkelingsgerichtheid

De academie volgt het leerproces nauwgezet op in functie van de vooropgestelde doelen. Ze zorgt voor een leeromgeving die pedagogisch en didactisch is aangepast aan de leerling en de doelen.

Leerkrachten en directeurs kunnen voor het uittekenen van het individueel aangepast curriculum een beroep doen op externe deskundigen en/of contact opnemen met leerkrachten van de school voor kleuter- of leerplichtonderwijs waar de leerling les volgt, het CLB, de zorgvoorziening. Uiteraard steeds in samenspraak met de leerling (en zijn ouders) zelf.

Het individueel aangepast curriculum hoeft niet opgestuurd te worden naar het ministerie van Onderwijs en Vorming, het is voldoende dat inspectie en verificatie het document kunnen raadplegen in de academie.

3.4. Duur van een individueel aangepast curriculum, financierbaarheid en attestering

3.4.1. Duur

Net als alle leerlingen volgt een leerling met een individueel aangepast curriculum een afgebakend leertraject met een bepaalde duur. De leerling schrijft zich in voor een bepaalde graad en een bepaald leerjaar en doorloopt vervolgens de verschillende leerjaren. Daarna gaat hij over naar de volgende graad.

Het leertraject van een graad kan maximaal één leerjaar langer duren dan het reguliere traject. In de tweede graad dans, de tweede graad woordkunst-drama, de derde graad beeldende en audiovisuele kunsten voor jongeren, de derde graad muziek en de vierde graad beeldende en audiovisuele kunsten kan een academie trage en snelle trajecten aanbieden. Leerlingen met een individueel aangepast curriculum kunnen het gekozen traject met een leerjaar verlengen.

In een individueel aangepast curriculum kan de leerling niet overzitten. Het individueel aangepast curriculum gaat uit van haalbare doelen op maat van de leerling. Mochten bepaalde doelen toch niet verworven zijn, dan kunnen ze meegenomen worden naar het volgende leerjaar of de volgende graad.

3.4.2. Financierbaarheid

Leerlingen zijn financierbaar voor de duur van de graad met maximaal één leerjaar extra. De wegingsfactor 0,5, die op leerlingen van het gemeenschappelijke curriculum wordt toegepast als ze overzitten in de 4e graad of in een kortlopende studierichting, is niet van toepassing. Ook leerlingen die één of meer vakken niet volgen, zijn volledig financierbaar. De wegingsfactor 0,85 voor vrijgestelden in het domein beeldende en audiovisuele kunsten en 0,7 in de overige domeinen is niet van toepassing.

Soms volgen leerlingen in de context van een ziekenhuisschool (type 5) deeltijds kunstonderwijs. Naar analogie van het leerplichtonderwijs gaat de omkaderingsberekening hier uit van het gemiddelde aantal regelmatige leerlingen die zijn ingeschreven in de opleiding deeltijds kunstonderwijs tijdens de periode van twaalf maanden die voorafgaat aan de eerste schooldag van februari.

3.4.3. Attestering

Op het einde van elke graad van een langlopende studierichting of op het einde van een kortlopende studierichting ontvangt de leerling een leerbewijs. Dat leerbewijs bevat alle doelen die de leerling heeft verworven en vermeldt dat er een evaluatie heeft plaats gevonden.

3.5. Zending van leerlingen met een individueel aangepast curriculum in het Elektronisch Schooldossier (ESD)

Leerlingen met een individueel aangepast curriculum krijgen in de elektronische leerlingenzending de financieringscode 15. Leerlingen met een individueel aangepast curriculum die één of meer vakken niet volgen, krijgen een vrijstellingscode 4 bij elk niet gevolgd vak.

3.6. Individueel aangepast curriculum verplicht?

Leerlingen met een beperking die in het leerplichtonderwijs een individueel aangepast curriculum volgen, moeten niet per definitie in het DKO een individueel aangepast curriculum volgen. Het is perfect mogelijk dat voor sommige leerlingen hun beperking geen belemmering vormt om het gemeenschappelijk curriculum te volgen.

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften die ondanks redelijke aanpassing en niet goed kunnen functioneren in het gemeenschappelijke curriculum hebben recht op een individueel aangepast curriculum. Sinds het niveaudecreet kan academieleerlingen met een beperking niet zomaar weigeren om zich in te schrijven omwille van die beperking.

Net als in het leerplichtonderwijs kunnen leerlingen en ouders niet het onmogelijke verwachten van academies. Als de academie haar openheid tot overleg, haar oplossingsgerichte houding en haar inspanning om tot een zo objectief mogelijke afweging te komen kan aantonen, en ondanks deze inspanningen geen traject op maat kan aanbieden, kan ze overwegen om de leerling door te verwijzen naar andere opleidingsverstrekkers (muziektherapie, kunsttherapie, culturele verenigingen, enz.).

4. Verificatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

4.1. Leerlingen met een individueel aangepast curriculum

4.1.1. Administratief dossier

Elke leerling met een individueel aangepast curriculum heeft een administratief dossier dat (een verwijzing naar) een verslag buitengewoon onderwijs of een attest van een overheid bevat waarin de leerling erkend wordt als persoon met een handicap. Ook het motivatiedocument is een belangrijk onderdeel van het dossier.

4.1.2. Registratie

Om leerlingen in een individueel aangepast curriculum te registreren, wordt de financieringscode 15 gebruikt. Deze code is gelijkwaardig aan de financieringscode 02. De vrijstellingscode 4 laat afwijkingen van het gemeenschappelijke curriculum toe zonder dat de financierbaarheid van de leerling vermindert.

In een individueel aangepast curriculum volgt de leerling een lessenrooster op maat waarbij niet noodzakelijk alle verplichte vakken op het programma staan. Gebruik van de vrijstellingscode 2 (vrijgesteld voor het vak) is dan niet accuraat omdat het niet gaat om een vrijstelling wegens een eerder verworven studiebewijs of competentie, maar wel om gewijzigde leerdoelen.

Aparte administratieve groepen voor leerlingen in een individueel aangepast curriculum zijn er niet. De registratie vindt plaats in die administratieve groep van de organieke optie die het nauwst aansluit bij de aangepaste lessenrooster. Daarbij heeft een leerling in een individueel aangepast curriculum in elke graad van elk domein de mogelijkheid om de opleiding met één extra leerjaar te verlengen.

Meer info: <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14739>